

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / SENTABR /
9-SON, III-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, sentabr.
III-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdulkarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

DUAL TA'LIM ASOSIDA TEXNIKA FANLARINI O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH: ELEKTR ENERGETIKASI TA'LIMI MISOLIDA.....	14
Zoxidov Ikboljon Zokirjonovich	
KICHIK BIZNESDA RAQAMLI MARKETING VOSITALARINING SAVDO HAJMINI OSHIRISHDAGI IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	20
Raxmonova Feruza Musakulovna	
MOLIYALASHTIRISHDA DAVLAT ARALASHUVINING IQTISODIY ASOSLARI	27
Yerjanov Shohrux Kabil o'g'li	
ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ РИСКОВ НА ПРОДОВОЛЬСТВЕННУЮ БЕЗОПАСНОСТЬ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	34
Нуруллаева Гулнара Коптлеуовна	
KORPORATIV BOSHQARUVDA NOMOLIYAVIY HISOBOT TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	39
Akmaljon Valijonov	
BYUDJET TASHKIOTLARIDA DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARINING HISOB, NAZORAT VA ICHKI AUDIT OBYEKTI SIFATIDAGI IQTISODIY MAZMUNI	43
Abdulazizov Aziz Anvar o'g'li	
MAMLAKATIMIZ KOMPANIYALARI BOSHQARUV JARAYONLARIDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHDAGI MUAMMOLAR.....	49
To'ychiboyev Nozimjon Soliyevich	
TIJORAT BANKLARIGA KAPITAL BOZORI ORQALI INVESTITSIYALARNI JALB QILISH YO'LLARI.....	58
Qurbonova Vazira Ravshan qizi	
MEVA-SABZAVOTCHILIK KOOPERATSIYALARINI MOLIYALASHTIRISH MEKANIZMINI BAHOLASHNING INSTITUTIONAL-MOLIYAVIY INTEGRAL INDEKSI	62
Bobojonova Shahnoza Otaxonovna	
DUNYODA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING ZAMONAVIY STRATEGIYALARI	69
Mirzamahmudova Madina Odiljon qizi	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ НА РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ И ВОЗМОЖНОСТИ АДАПТАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	73
Муминжонов Анварбек Сайфитдин угли	
ANSWERING BUYER CARBON-DATA REQUESTS: A MINIMUM ACCOUNTING CONTOUR FOR SECOND-TIER EXPORTERS IN EMERGING ECONOMIES.....	82
Mukhammadiyaminova Shakhzoda Sherzodovna	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA TA'MINOT ZANJIRINI BOSHQARISHNING XORIJ TAJRIBALARI	89
No'manov Javoxir Olimjon o'g'li	
ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДОВ ДЕГУРВА И ГЛОБАЛЬНОГО СЛОЯ НАСЕЛЁННЫХ ПУНКТОВ ПРИ КЛАССИФИКАЦИИ ТЕРРИТОРИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН ПО СТЕПЕНИ УРБАНИЗИРОВАННОСТИ	96
Салимова Юлдуз Исаковна	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDII SAMARADORLIGINI BAHOLASH: RAQAMLI INFRASTRUKTURA VA IQTISODIY O'SISH O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK.....	105
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	

O'ZBEKISTON MINTAQALARINING IQTISODIY RIVOJLANISH DARAJASINI KOMPLEKS BAHOLASH VA HUDUDLARARO TAFOVUTLARNI ANIQLASH.....	112
Ismatov Fazliddin Ibodovich	
QURILISH SOHASIDAGI KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	117
Yunusov Abduvoxid Abdukarimovich	
ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ЭКОНОМИКИ НАВОИЙСКОЙ ОБЛАСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	124
Рахмонов Мирвохид Ражабович	
ADVANCING SUSTAINABLE AND GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN THROUGH BILATERAL CARBON CREDITING MECHANISMS.....	133
Dilfuza Arifkhodjaeva	
Gulchekhra Nematullayeva	
Bakhtiyor Pulatov	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT XARIDLARINI TASHKIL ETISHNING AMALDAGI MEKANIZMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	141
Kurbonbekov Sardorbek Ravshanovich	
O'ZBEKISTON BANLARINIGKING YASHIL BANK MAHSULOTLARI TASHKIL QILISH MEKANIZIMLARI VA ULARNING BANK IQTISODIY SAMARADORLIGINI SALBIY TA'SIR QILMAGAN HOLATDA MAHSULOTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIK TA'MINLASH YO'LLARI.....	150
Nuriddinov Murodjon Nuriddin o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ МАЛООБЕСПЕЧЕННЫХ СЕМЕЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	156
Асомиддинова Музайянхон Абдурахмон кизи	
AHOLI TURMUSH FAROVONLIGI VA KAMBAG'ALLIK KATEGORIYALARINING NAZARIY-METODOLOGIK EVOLYUTSIYASI HAMDA ZAMONAVIY BOSHQARUV KONSEPSIYALARI.....	164
Negmatullayeva Zarina Baxodirovna	
IQTISODIYOTDA OZIQ-OVQATNI RIVOJLANTIRISH VA QISHLOQ XO'JALIGINING ROLI.....	171
Siddiqov Zoxid Tulkunovich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARINING KOMPLEKS IQTISODIY RIVOJLANISH DARAJASINI BAHOLASH VA MOLIYALASHTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	178
Madrahimova Onajon Javlon qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTI TARMOQLARINING YUQORI MALAKALI KADRLARGA BO'LGAN TALABINI SAMARALI QONDIRISHDA OLIY VA PROFESSIONAL TA'LIM INTEGRATSIYASINI TA'MINLASH ZARURIYATI	184
Nizamov Aslitdin Badreddinovich	
SUDLARNI MOLIYAVIY JIHATDAN BOSHQARISHNING XUSUSIYATLARI	191
Toshev Yigitali Boboqulovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY HISOBOT AXBOROTLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA KOMPILYATSIYA QILISH SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	197
Bekberganova Farangiz Birodar qizi	

AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIVAVIY HISOBOT AXBOROTLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA KOMPILYATSIYA QILISH SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH

Bekberganova Farangiz Birodar qizi
Qoraqalpog'iston davlat universiteti tayanch doktoranti
E-mail: bekberganovafarangiz16@gmail.com

Annotatsiya. Aksiyadorlik jamiyatlarida moliyaviy hisobot axborotlarini Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (MHXS) asosida shakllantirish va kompilyatsiya qilish sifatini oshirish masalalari tadqiq etilgan. Moliyaviy axborotning ishonchiligi, to'liqligi, taqqoslanuvchanligi va o'z vaqtida taqdim etilishi hisobot foydalanuvchilarining samarali iqtisodiy qarorlar qabul qilishida muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotda xalqaro standartlar talablaridan kelib chiqib, hisobot axborotlarini yig'ish, qayta ishlash, tekshirish, tasniflash va yakuniy moliyaviy hisobotga kiritish jarayonlari tahlil qilingan. Shuningdek, moliyaviy hisobot sifatini baholash mezonlari tizimlashtirilib, uni takomillashtirishning tashkiliy-uslubiy mexanizmlari taklif etilgan. Tadqiqot natijalari aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli texnologiyalardan foydalanish, ichki nazoratni kuchaytirish va MHXS talablariga muvofiq hisob siyosatini takomillashtirish moliyaviy hisobot sifatini oshirishga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: aksiyadorlik jamiyati, moliyaviy hisobot, Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari, MHXS, IFRS, moliyaviy axborot, kompilyatsiya, axborot sifati, shaffoflik, ichki nazorat.

Abstract. The issues of improving the quality of financial reporting information preparation and compilation in joint-stock companies in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRS) are examined. The reliability, completeness, comparability, and timely presentation of financial information are essential for users of financial statements to make effective economic decisions. Based on the requirements of international standards, the study analyzes the processes of collecting, processing, verifying, classifying, and incorporating financial information into final financial statements. In addition, the criteria for assessing the quality of financial reporting are systematized, and organizational and methodological mechanisms for its improvement are proposed. The findings indicate that the use of digital technologies, strengthening of internal controls, and improvement of accounting policies in accordance with IFRS requirements contribute to enhancing the quality of financial reporting in joint-stock companies.

Keywords: joint-stock company, financial reporting, International Financial Reporting Standards, IFRS, financial information, compilation, information quality, transparency, internal control.

Аннотация. Исследованы вопросы повышения качества формирования и компиляции информации финансовой отчётности в акционерных обществах в соответствии с Международными стандартами финансовой отчётности (МСФО). Достоверность, полнота, сопоставимость и своевременность представления финансовой информации имеют важное значение для принятия пользователями финансовой отчётности эффективных экономических решений. Исходя из требований международных стандартов, проанализированы процессы сбора, обработки, проверки, классификации и включения финансовой информации в итоговую финансовую отчётность. Кроме того, систематизированы критерии оценки качества финансовой отчётности и предложены организационно-методические механизмы его повышения. Результаты исследования показывают, что использование цифровых технологий, усиление внутреннего контроля и совершенствование учётной политики в соответствии с требованиями МСФО способствуют повышению качества финансовой отчётности акционерных обществ.

Ключевые слова: акционерное общество, финансовая отчётность, Международные стандарты финансовой отчётности, МСФО, IFRS, финансовая информация, компиляция, качество информации, прозрачность, внутренний контроль.

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy faoliyati to'g'risidagi axborot investorlar, aksiyadorlar, kreditorlar, davlat organlari va boshqa manfaatdor tomonlar uchun muhim axborot manbai hisoblanadi. Korxonaning moliyaviy holati, moliyaviy natijalari va pul oqimlari to'g'risidagi ma'lumotlarning sifati iqtisodiy qarorlarning asoslanganligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Moliyaviy hisobotni xalqaro standartlar asosida shakllantirish jarayonida buxgalteriya ma'lumotlarini yig'ish bilan bir qatorda, hisobotga kiritiladigan axborotning to'g'ri tasniflanishi, baholanishi, tekshirilishi va tegishli izohlar bilan ochib berilishi ham muhim hisoblanadi. Shu sababli moliyaviy hisobot axborotlarini kompilyatsiya qilish jarayonining sifatini boshqarish zamonaviy korporativ boshqaruvning muhim yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda.

O'zbekistonda Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga bosqichma-bosqich o'tish jarayonining jadallashuvi aksiyadorlik jamiyatlarida hisob va hisobot tizimini takomillashtirishga bo'lgan talabni oshirmoqda. Xalqaro standartlardan foydalanish moliyaviy hisobot axborotining xalqaro miqyosda taqqoslanuvchanligini ta'minlash, investorlar uchun axborot shaffofligini oshirish va korporativ boshqaruv sifatini yaxshilash imkonini beradi.

Shu nuqtayi nazardan, aksiyadorlik jamiyatlarida moliyaviy hisobot axborotlarini xalqaro standartlar asosida kompilyatsiya qilish jarayonini takomillashtirish nafaqat buxgalteriya hisobining texnik masalasi, balki korxonaning investitsiyaviy jozibadorligi va moliyaviy boshqaruvi bilan bog'liq muhim ilmiy-amaliy masala hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Moliyaviy hisobot sifatini ta'minlash masalalari xalqaro iqtisodiy va buxgalteriya adabiyotlarida keng tadqiq etilgan. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari konseptual asosida moliyaviy axborotning foydaliligi uning tegishliligi va haqqoniy ifodalanishi bilan bog'lanadi. Shuningdek, axborotning taqqoslanuvchanligi, tekshiriluvchanligi, o'z vaqtida taqdim etilishi va tushunariligi uning foydaliligini yanada oshiradi.

Barth, Landsman va Lang tadqiqotlarida xalqaro standartlardan foydalanish bilan buxgalteriya axborotining sifati o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilingan. Mualliflar xalqaro standartlarning qo'llanilishi hisobot axborotining iqtisodiy mazmunini yanada to'liq aks ettirish imkoniyatini yaratishini ta'kidlaydilar.

Soderstrom va Sun tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda xalqaro standartlarga o'tishning buxgalteriya hisobi sifatiga ta'siri institutsional muhit, standartlarning qo'llanilishi va korxonalarning iqtisodiy rag'batlari bilan bog'liq holda o'rganilgan.

Ball xalqaro moliyaviy hisobot standartlarining afzalliklari bilan bir qatorda, ularning samaradorligi standartlarni amaliyotda qo'llash sifati, nazorat mexanizmlari va institutsional muhit bilan ham bog'liq ekanligini ko'rsatgan.

IFRS Foundation tomonidan ishlab chiqilgan Konseptual asosda moliyaviy hisobotning asosiy maqsadi mavjud va potensial investorlar, kreditorlar hamda boshqa kreditorlarga iqtisodiy qarorlar qabul qilishda foydali bo'ladigan moliyaviy axborotni taqdim etishdan iborat ekanligi belgilangan.

O'zbekiston sharoitida Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish jarayoni hisob siyosatini qayta ko'rib chiqish, xodimlarning malakasini oshirish, axborot tizimlarini takomillashtirish va moliyaviy hisobotni shakllantirish jarayonlarini xalqaro talablarga moslashtirishni talab etadi.

Adabiyotlar tahlili moliyaviy hisobot sifatini ta'minlashda yakuniy hisobotni tekshirish bilan bir qatorda, sifatni boshqarish jarayonini dastlabki ma'lumotlarni shakllantirish bosqichidan boshlash va hisobot foydalanuvchisiga axborotni taqdim etishgacha izchil davom ettirish muhimligini ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, guruhlash, ekspert baholash va koeffitsiyentlar asosida baholash usullaridan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosini Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlarining konseptual talablari hamda aksiyadorlik jamiyatlarida moliyaviy hisobotni shakllantirish jarayonlari tashkil etdi.

Moliyaviy hisobot axborotlarini kompilyatsiya qilish jarayoni beshta asosiy bosqichga ajratildi: birlamchi ma'lumotlarni yig'ish, ma'lumotlarni tekshirish, xalqaro standartlar bo'yicha tasniflash va baholash, moliyaviy hisobot shakllarini tayyorlash hamda yakuniy nazorat va oshkor qilish.

Tadqiqotda moliyaviy hisobot sifatini baholash uchun quyidagi mezonlar taklif etildi: axborotning to'liqligi, ishonchiligi, taqqoslanuvchanligi, o'z vaqtida taqdim etilishi, shaffofligi va xalqaro standartlarga muvofiqligi.

Har bir mezon bo'yicha 0 dan 100 ballgacha baholash mumkin. Umumiy sifat indeksi quyidagi formula asosida aniqlanadi:

$$MSI = \sum (W_i \times X_i)$$

bu yerda:

MSI – moliyaviy hisobot sifati indeksi;

Wi – tegishli mezonning vazni;

Xi – mezon bo'yicha erishilgan natija.

Mazkur yondashuv korxonalarga moliyaviy hisobot sifatini nafaqat yakuniy natija sifatida, balki boshqariladigan ko'rsatkich sifatida baholash imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Aksiyadorlik jamiyatlarida moliyaviy hisobot axborotlarini kompilyatsiya qilish sifatiga bir qator omillar ta'sir ko'rsatadi. Ular orasida hisob ma'lumotlarining aniqligi, hujjatlarning to'liqligi, hisob siyosatining xalqaro standartlarga mosligi, ichki nazorat tizimi, xodimlar malakasi va axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasi muhim o'rin tutadi (1-jadval).

1-jadval

Moliyaviy hisobot axborotlari sifatini baholash mezonlari¹

№	Baholash mezon	Tavsiya etiladigan vazn	Mazmuni
1	Axborotning to'liqligi	20 %	Hisobotda zarur ma'lumotlarning to'liq aks ettirilishi
2	Ishonchlilik	20 %	Ma'lumotlarning haqqoniy va tekshirilgan bo'lishi
3	Taqqoslanuvchanlik	15 %	Hisobotlarni davrlar va korxonalar kesimida taqqoslash imkoniyati
4	O'z vaqtida taqdim etish	15 %	Hisobot ma'lumotlarining belgilangan muddatlarda tayyorlanishi
5	Shaffoflik	15 %	Muhim axborotlarning yetarli darajada ochib berilishi
6	MHXSga muvofiqlik	15 %	Hisobotning xalqaro standartlar talablariga mosligi
Jami		100 %	

Jadvaldan ko'rinadiki, moliyaviy hisobot sifatini MHXS talablariga muvofiqlik bilan bir qatorda, axborotning to'liqligi va ishonchliliigi asosida ham baholash muhim ahamiyatga ega. Boshlang'ich ma'lumotlarning sifatini ta'minlash va ularni xalqaro standartlar talablariga muvofiq qayta tasniflash yakuniy hisobot sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Moliyaviy hisobotlarni kompilyatsiya qilish jarayonini quyidagi ketma-ketlik asosida tashkil etish taklif etiladi:

Birlamchi ma'lumotlar → Tekshirish → Tasniflash → MHXS bo'yicha tuzatishlar → Baholash → Hisobotni shakllantirish → Ichki nazorat → Oshkor qilish

Mazkur jarayonda muhim bosqichlardan biri MHXS bo'yicha tuzatishlarni aniqlashdir. Milliy hisob tizimida aks ettirilgan ayrim operatsiyalar xalqaro standartlar talablariga muvofiq qayta baholanishi yoki boshqa hisobot moddasiga o'tkazilishi mumkin. Shu sababli aksiyadorlik jamiyatlarida milliy hisob ma'lumotlari bilan MHXS hisoboti o'rtasidagi tafovutlarni muntazam aniqlash mexanizmini joriy etish muhim ahamiyatga ega (1-rasm).

1-rasm. Moliyaviy hisobot sifatini oshirishning taklif etilayotgan modeli²

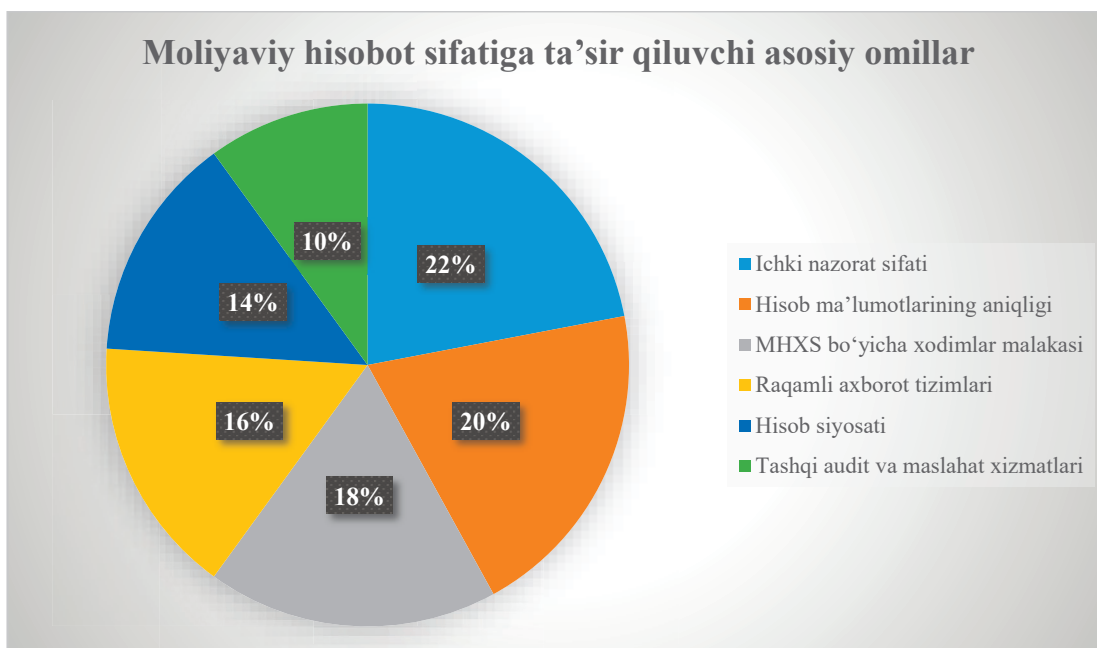
1 Muallif ishlanmasi

2 Muallif ishlanmasi

Ushbu ko'rsatkichlar metodik modelni namoyish qilish uchun shartli ravishda keltirilgan bo'lib, muayyan aksiyadorlik jamiyatining rasmiy statistikasi sifatida talqin qilinmasligi lozim.

Shartli model natijalariga ko'ra, raqamlashtirilgan hisob jarayonlari, avtomatik nazorat mexanizmlari va MHXS bo'yicha ichki tekshiruvlarni joriy etish hisobot sifatining barcha asosiy mezonlari bo'yicha ijobiy o'zgarishlarga olib kelishi mumkin (2-rasm).

2-rasm. Moliyaviy hisobot sifatiga ta'sir qiluvchi asosiy omillar³

Mazkur taqsimot tadqiqot doirasida taklif etilayotgan konseptual model bo'lib, omillarning nisbiy ahamiyatini ko'rsatish uchun foydalanilgan.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, aksiyadorlik jamiyatlarida moliyaviy hisobot sifatini oshirishning asosiy yo'nalishlaridan biri ichki nazorat tizimini moliyaviy hisobotni tayyorlash jarayoniga bevosita integratsiya qilishdan iborat. Bunda nazorat yakuniy hisobot tayyorlangandan keyingi bosqich bilan cheklanmasdan, ma'lumotlarning dastlabki shakllanish bosqichidan boshlanishi maqsadga muvofiq.

Ikkinchi muhim yo'nalish – raqamli texnologiyalardan foydalanishdir. Buxgalteriya ma'lumotlarini avtomatik yig'ish va qayta ishlash inson omili bilan bog'liq xatolarni kamaytirish, ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish va hisobot tayyorlash muddatlarini qisqartirish imkonini beradi.

Uchinchi yo'nalish – xodimlarning xalqaro standartlar bo'yicha malakasini oshirish. MHXS talablarini samarali qo'llash uchun buxgalterlar, moliyaviy menejerlar va ichki auditorlarning muntazam ravishda professional rivojlanishi hisobot sifatining muhim sharti hisoblanadi.

Shuningdek, aksiyadorlik jamiyatlarida hisobotlarni tayyorlashning yagona ichki reglamentini ishlab chiqish maqsadga muvofiq. Ushbu reglamentda ma'lumotlarni yig'ish muddatlari, mas'ul xodimlar, tekshirish bosqichlari, MHXS bo'yicha tuzatishlar, konsolidatsiya jarayoni va yakuniy tasdiqlash tartibi aniq belgilanishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari aksiyadorlik jamiyatlarida moliyaviy hisobot axborotlarini xalqaro standartlar asosida kompilyatsiya qilish sifatini oshirish korporativ boshqaruv, investitsiyaviy jozibadorlik va moliyaviy shaffoflikni ta'minlashning muhim shartlaridan biri ekanligini ko'rsatdi.

Moliyaviy hisobot sifati yakuniy hujjatlarining MHXS talablariga mosligi bilan bir qatorda, axborotlarni yig'ishdan boshlab ularni qayta ishlash, tekshirish, baholash va oshkor qilishgacha bo'lgan barcha jarayonlarning sifatiga bog'liq.

Tadqiqot asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

1. Aksiyadorlik jamiyatlarida moliyaviy hisobot axborotlari sifatini baholashning ichki reyting tizimini joriy etish.

3 Muallif ishlanmasi

2. Moliyaviy hisobotni shakllantirishning barcha bosqichlari uchun yagona ichki reglament ishlab chiqish.
 3. MHXS talablariga muvofiq hisob siyosatini muntazam ravishda qayta ko'rib chiqish.
 4. Moliyaviy hisobot ma'lumotlarini avtomatik tekshirish imkonini beruvchi raqamli nazorat mexanizmlarini kengaytirish.
 5. Buxgalteriya va moliya xodimlarining MHXS bo'yicha malakasini muntazam oshirib borish.
 6. Milliy hisob ma'lumotlari bilan MHXS hisobotlari o'rtasidagi tafovutlarni aniqlash va nazorat qilishning alohida tizimini yaratish.
 7. Moliyaviy hisobot izohlarida investorlar va boshqa foydalanuvchilar uchun muhim bo'lgan axborotlarning to'liq va tushunarli ochib berilishini ta'minlash.
- Umuman olganda, moliyaviy hisobot axborotlarini kompilyatsiya qilishni oddiy texnik jarayon sifatida emas, balki korxonaning moliyaviy axborot sifatini boshqarish tizimining tarkibiy qismi sifatida tashkil etish maqsadga muvofiq. Bunday yondashuv aksiyadorlik jamiyatlarida hisobotlarning ishonchliligi, shaffofligi va taqqoslanuvchanligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. IFRS Foundation. *Conceptual Framework for Financial Reporting* [Elektron resurs]. – London: IFRS Foundation. – URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/conceptual-framework/>
2. IFRS Foundation. *IAS 1 Presentation of Financial Statements* [Elektron resurs]. – London: IFRS Foundation. – URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-1-presentation-of-financial-statements/>
3. IFRS Foundation. *IAS 7 Statement of Cash Flows* [Elektron resurs]. – London: IFRS Foundation. – URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-7-statement-of-cash-flows/>
4. IFRS Foundation. *IFRS 9 Financial Instruments* [Elektron resurs]. – London: IFRS Foundation. – URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/>
5. IFRS Foundation. *IFRS 10 Consolidated Financial Statements* [Elektron resurs]. – London: IFRS Foundation. – URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-10-consolidated-financial-statements/>
6. IFRS Foundation. *IFRS 13 Fair Value Measurement* [Elektron resurs]. – London: IFRS Foundation. – URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-13-fair-value-measurement/>
7. Barth M. E., Landsman W. R., Lang M. H. International Accounting Standards and Accounting Quality // *Journal of Accounting Research*. – 2008. – Vol. 46, No. 3. – P. 467–498. – DOI: 10.1111/j.1475-679X.2008.00287.x. – URL: <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2008.00287.x>
8. Soderstrom N. S., Sun K. J. IFRS Adoption and Accounting Quality: A Review // *European Accounting Review*. – 2007. – Vol. 16, No. 4. – P. 675–702.
9. Ball R. International Financial Reporting Standards (IFRS): Pros and Cons for Investors // *Accounting and Business Research*. – 2006. – Vol. 36, Special Issue. – P. 5–27.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-fevraldagi PQ-4611-son "Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori [Elektron resurs]. – URL: <https://lex.uz/docs/-4746047>
11. "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida: O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 13-apreldagi O'RQ-404-son Qonuni [Elektron resurs]. – URL: <https://lex.uz/>
12. IFRS Foundation. *IFRS Accounting Standards and Related Materials* [Elektron resurs]. – London: IFRS Foundation. – URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 9/3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>